

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА ЕТИЧНІ НОРМИ В ГРОМАДСЬКОМУ ЗДОРОВ'І

Спеціальність: **І9 «Громадське здоров'я»**
Освітньо-професійна програма: **Громадське здоров'я**
Код компонента в освітній програмі: **ОК 18**
Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**
Форма здобуття освіти: **очна (денна)**
Рік навчання: **1**
Семестр(и): **І (осінній), ІІ (весняний)**
Тип освітнього компонента: **обов'язковий**
Навчальний рік: **2025-2026**

Обсяг: **3 кредити ECTS (90 год.)**
Навчальні заняття: **лекції, практичні заняття, консультації**
Підсумковий контроль: **диф.залік**
Пререквізити: **ОК4, ОК5, ОК8, ОК11, ОК12, ОК13, ВК2**

Кафедра/підрозділ: **кафедра пропедевтики внутрішньої медицини, медсестринства та біоетики**, пр. Аерокосмічний, 137. Комунальне некомерційне підприємство «Міська клінічна лікарня № 13» Харківської міської ради, вул. Тринклера 3, Обласна клінічна лікарня.

Керівники освітнього компонента: проф. **Ащеулова Тетяна Вадимівна**,
email: tv.ashcheulova@knmu.edu.ua
доц. **Кочубей Оксана Анатоліївна**,
email: oa.kochubiei@knmu.edu.ua
ас. **Кузьменко Наталія Михайлівна**,
email: nm.kuzmenko@knmu.edu.ua

Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle):
<http://31.128.79.157:8083/course/view.php?id=3196>

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

«Етичні норми в громадському здоров'ї» є комплекс професійних та загально-етичних питань здоров'я населення, детермінантів, що на нього впливають; питань організаційної, управлінської, експертної, контрольно-аналітичної, проектної, науково-дослідницької діяльності у сфері громадського здоров'я та промоції здоров'я. В умовах становлення в Україні нової системи громадського здоров'я її фахівці повинні ґрунтувати свої дії на етичних цінностях та враховувати юридичні процедури та норми. Включення питань етики в навчальну програму з питань ГЗ є необхідним до виховання у фахівців громадського здоров'я та медичних працівників, з якими вони тісно співпрацюватимуть, необхідних морально-етичних принципів, які стануть для всіх них професійним обов'язком і справою професійної честі та гідності. Громадське здоров'я базується на певних принципах і цінностях, які використовуються при вирішенні етичних питань, направлених на пошук часом нелегких компромісів між індивідуальними та колективними потребами, підтримуванням балансу між всезагальним добром та громадянськими свободами окремої людини.

МЕТА КУРСУ: є підготовка фахівців громадського здоров'я з питань щодо формування у них вірного уявлення про етику, як науку про суть, закони виникнення, розвиток і функції моралі, про відносини між людьми і обов'язки, які випливають з цих відносин, ключові принципи і правила етики сучасних систем громадського здоров'я формування у студента деонтологічних принципів медичного фахівця та вміння застосовувати їх в конкретних професійних ситуаціях.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

опанування :

- міжнародні принципи та правила біомедичної етики;
- права та обов'язки закладів охорони здоров'я і громадян при наданні медичної допомоги, інформаційна згода;

- організаційно-правові засади обов'язкового та примусового проведення профілактики та лікування захворювань;
- організаційно-правові засади проведення медичного експерименту;
- конфіденційність медичної інформації (лікарська таємниця);
- етико-правові аспекти дефектів надання медичної допомоги та ятрогеній;
- організаційно-правові засади репродуктивних технологій та абортів;
- організаційно-правові та етичні засади трансплантації тканин та органів;
- організаційно-правові, етичні проблеми психіатричної допомоги та використання психотропних засобів;
- організаційно-правові аспекти фармакологічного бізнесу.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекцій (2 год.):

1. Біоетика як теорія та практика медичної діяльності. Концепція доказової медицини. Основні етичні проблеми проведення досліджень за участю людини: міжнародні та національні регламентуючі документи. Доктрина інформованої згоди як основа проведення клінічних досліджень за участю людини. Принципи належної клінічної практики (GCP).

Перелік тем практичних занять (8 год.):

1. Концепція доказової медицини. Основні етичні проблеми проведення досліджень за участю людини: міжнародні та національні регламентуючі документи. Доктрина інформованої згоди як основа проведення клінічних досліджень за участю людини. Принципи належної клінічної практики (GCP).
2. Етичні та правові аспекти допоміжних репродуктивних технологій (штучна інсемінація, екстракорпоральне запліднення, сурогатне материнство). Статус ембріона як компонента репродуктивних технологій. Етично-правова та медична складова застосування стовбурових клітин в медицині. Міжнародні документи, що регламентують права пацієнта Морфологія хромосом. Каріотип людини.
3. Біологічна безпека та біологічний ризик. Біологічний тероризм як суспільне явище. Генетично модифіковані організми. Біологічні та медичні ризики застосування генетичномодифікованих організмів.
4. Основні системи охорони здоров'я і проблема справедливого забезпечення медичною допомогою. Приватна медицина. Обов'язкове медичне страхування. Диф.залік

Перелік тем самостійної роботи студента (80 год.)

1. Доктрина інформованої згоди як основа проведення клінічних досліджень за участю людини. Принципи належної клінічної практики (GCP).
2. Етично-правова та медична складова застосування стовбурових клітин в медицині. Міжнародні документи, що регламентують права пацієнта.
3. Біоетичні, юридичні та теологічні погляди на проблему «легкої смерті». Біоетичні проблеми паліативної та реабілітаційної медицини. Хоспіси як варіант вирішення проблем термінальної фази життя.
4. Проблеми трансплантології та донорства з позиції права, етики, моралі та релігії. Історичні, правові, етичні та теологічні погляди на проблему донорства крові. Трансплантація - сучасні реалії.
5. Біологічна безпека та біологічний ризик. Біологічний тероризм як суспільне явище. Генетично модифіковані організми. Біологічні та медичні ризики застосування генетичномодифікованих організмів.
6. Довіра українців до вакцинації- питання національної безпеки. Потенційна загроза захворювання проти ризику потенційних поствакцинальних ускладнень, права та обов'язки громадян.

7. Гуманність, повага людської гідності осіб з психічними розладами. Захист прав психічно хворих людей. Захист прав психічно хворих людей.
8. Етичні аспекти взаємин в медичних колективах під час виконання лікарської і наукової роботи. Здоровий спосіб життя: екологічні, соціологічні, соціально-психологічні аспекти.
9. Основні системи охорони здоров'я і проблема справедливого забезпечення медичною допомогою. Приватна медицина. Обов'язкове медичне страхування.
10. Біоетичні основи соціально-правового аспекту ВІЛ-інфікованих пацієнтів. Наслідки епідемії ВІЛ/СНІДу. Нормативно-правова база України з питань ВІЛ-інфекції.
11. Здоров'я та його механізми з позицій системного підходу. Діагностика і прогноз здоров'я індивіда. Здоров'я людини
12. Здоровий спосіб життя: екологічні, соціологічні, соціально-психологічні аспекти.
13. Гуманність, повага людської гідності осіб з обмеженими можливостями. Захист прав людей з обмеженими можливостями.
14. Біоетичні проблеми взаємодії медицини та фармації. Реклама в медицині та фармації
15. Моніторинг та запобігання побічній дії ліків. Система фармакологічного моніторингу та нагляду в Україні.
16. Концептуальні основи екологічної етики. Сучасні екологічні рухи та громадські організації: етико-правовий аспект.
17. Соціокультурний контекст біомедичної освіти. Інтегративний концепт етики.

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: очні та онлайн, за попередньою домовленістю

Методи навчання: виконання вправ та практичних робіт, розв'язання ситуаційних завдань та кейсів, метод стандартизованого пацієнта.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (<https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка запізнення в часі від часу виконання завдання. Завдання перевіряються до 24 год. Оцінки виставляються у електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

В кінці семестру середня оцінка за семестр конвертується у багатобальну оцінку (70 – 120 балів) відповідно до таблиці 1 Інструкції з оцінювання (див. вище). Середнє арифметичне ПНД за обидва семестри становить загальну навчальну діяльність (ЗНД).

Індивідуальні завдання (ІЗ) оцінюються до 10 балів.

Підсумковий контроль. Умовою допуску до іспиту є набрання 70 балів ЗНД. Оцінка за залік становить від 50 до 80 балів

Оцінка з дисципліни (ОД). $ОД = ЗНД + ІЗ + Залік$

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1-2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити

запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.

Відвідування занять. Відвідування практичних занять є обов'язковим. Формою одягу під час офлайн-занять є білий медичний халат. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Public health in Austria: An analysis of the status of public health,” edited by J. Ladurner, M. Gerger, W.W. Holland, E.Mossialos, S. Merkur, S. Stewart, R. Irwin and J. Soffried. World Health Organization, 2011, on behalf of the European Observatory on Health Systems and Policies, 355 p. [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0004/153868/e95955.pdf
2. Основи біоетики та біобезпеки: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / О.М. Ковальова, В.М. Лісовий, Т.М. Амбросова та ін. - 2-е вид., вип. – К.: ВСМ «Медицина», 2017. – 392 с.
3. Курс лекцій «Безпека життєдіяльності, основи біоетики та біобезпеки. Укладач: С. В. Супрунович, Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки, 2020. 42 с.
4. Bioethics and the case-law of the Court: Research report. Council of Europe / European Court of Human Rights, 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.coe.int> (Case-law – Case-Law Analysis – Research Reports).

Зав. кафедри пропедевтики внутрішньої
медицини, медсестринства та біоетики

Тетяна АЩЕУЛОВА